

PORADNIK NA WYPADEK POWODZI

**URZĄD GMINY RUDZINIEC
RUDZINIEC 2007**

Drodzy Mieszkańcy Gminy Rudziniec

W związku z obserwowanymi w ostatnim czasie anomaliami pogodowymi, w wyniku których występują często miejscowe intensywne opady deszczu, istnieje możliwość powstania lokalnej powodzi na obszarze naszej Gminy. Ważnym elementem efektywnej walki z powstałym zagrożeniem jest poznanie i zrozumienie niebezpieczeństwa w celu wywołania zachowań pozwalających przeciwdziałać niekorzystnym zjawiskom. Każdy z nas będąc świadomym istnienia zagrożenia będzie w stanie ograniczyć negatywne skutki jego wystąpienia. Mam nadzieję, że niniejszy poradnik, zawierający przydatne wskazówki pozwoli Państwu zachować się stosownie do okoliczności oraz wspomóc swoimi działaniami służby ratownicze.

**Wójt Gminy Rudziniec
Szef Obrony Cywilnej Gminy**

PORADNIK NA WYPADEK POWODZI

POWÓDŹ

Wezbranie, w wyniku którego wody cieką wodnego, po przekroczeniu stanu brzegowego lub przerwaniu wałów zalewają dolinę zagrażając ludziom, powodując straty społeczne, ekonomiczne i przyrodnicze.

POWODZIE SPOWODOWANE DESZCZAMI NAWALNYMI

Deszcze nawalne obejmują zwykle niewielkie obszary i są krótkotrwałe (od kilkunastu minut do kilku godzin), ale bardzo intensywne. Zdarza się, że suma opadu przekracza 100 mm w ciągu godziny. Deszcze te są przyczyną bardzo groźnych, tzw. szybkich powodzi.

W Gminie Rudziniec najbardziej zagrożonymi podtopieniami są tereny najniżej położone wzdłuż przepływających cieków wodnych, w szczególności:

- tereny przy ul. Stawowej w Rudzińcu wzdłuż potoku Bojszówka;
- tereny przy ul. Strażackiej w Poniszowicach od przepływającego cieką;
- tereny w Widowie od przepływającego cieką.

Przy długotrwałych i intensywnych opadach deszczu zagrożenie mogą stwarzać także następujące cieką wodne:

- rzeka Kłodnica;
- potok Łacza;
- potok Bojszówka;
- potok Kozłówka;
- potok Toszecki;
- rowy melioracji szczegółowej.

W Gminie Rudziniec znajdują się zbiorniki wodne spełniające funkcje retencyjne. Mogą one także stwarzać zagrożenie zatopieniami na skutek uszkodzenia ich zapór wodnych. W przypadku uszkodzenia zapory wodnej na zbiorniku Dzierżno Duże zatopieniem objęta może być część terenów należących do sołectw: Taciszów, Pławniowice, Łany oraz Rudziniec. W przypadku awarii zapory czołowej zbiornika Słupsko zagrożona jest część sołectwa Niewiesz.

Przed powodzią

Przygotuj się do powodzi, zanim ona zaskoczy Ciebie !!!

Poznaj podstawowe pojęcia związane z zagrożeniem powodziowym:

Pogotowie przeciwpowodziowe wprowadza się, gdy poziom wody w rzekach wzrasta do poziomu ostrzegawczego i według prognoz będzie się podnosić.

Alarm powodziowy ogłasza się, gdy poziom wody zbliża się do stanu alarmowego, a prognozy pogody są niekorzystne.

Zadbaj o bezpieczeństwo osób chorych i wymagających opieki.

Umieść je u rodziny lub znajomych mieszkających na terenach, których nie obejmuje powódź. Jeżeli nie masz takiej możliwości odpowiednio wcześniej poproś o pomoc Ośrodek Pomocy Społecznej lub służby ratunkowe. Pamiętaj, nie można ich angażować w błahych sytuacjach.

Od razu opróżnij piwnice, garaże i najniżej położone pomieszczenia.

Konieczniesz musisz usunąć z nich zbiorniki z olejem, farbami, lakierami, środkami czystości i innymi szkodliwymi dla środowiska substancjami chemicznymi. Zrób to w taki sposób, żeby nie przenosić tych samych rzeczy kilkakrotnie z miejsca na miejsce. W przypadku wydostania się szkodliwych substancji na zewnątrz natychmiast powiadom o tym Straż Pożarną.

Zabezpiecz swoje mieszkanie, swój dom.

Przenieś wartościowe wyposażenie domowe na wyższe piętra domu oraz zabezpiecz parter, jeśli czas na to pozwala. Wykorzystaj do tego celu worki z piaskiem, folię lub inne materiały podręczne. Z posesji wszystkie rzeczy schowaj w budynku lub je przywiąż do czegoś stabilnego, aby nie popłynęły.

Chroń instalacje grzewcze.

Musisz w porę wyłączyć palniki i termy, aby je, po schłodzeniu, bezpiecznie zdemontować. Jeżeli masz ogrzewanie gazowe, pamiętaj o zamknięciu głównych zaworów odcinających dopływ gazu. Służby zajmujące się instalacjami będą reagować tylko w wyjątkowych sytuacjach.

Wyrowadź w bezpieczne miejsca maszyny, urządzenia, pojazdy i inne środki transportu oraz inwentarz.

Pamiętaj, aby nie blokować dróg, bo utrudni to akcje ratunkowe prowadzone przez specjalistyczne służby. Staraj się nie utrudniać ewakuacji sąsiadom.

Ubezpiecz siebie i swój dobytek.

W razie tragedii odszkodowanie zawsze pomoże Ci "stać na nogi".

Jeśli zagrożenie powodzią stanie się realne, zaopatr się w przydatny sprzęt oraz materiały:

- latarki, radioodbiornik bateryjny + zapasowe baterie,
- inne źródła światła (świece, lampy naftowe, zapałki, zapalniczki),
- zestaw pierwszej pomocy,
- żywność z długim okresem przydatności do spożycia,
- butelkowaną wodę,
- otwieracz do konserw,
- zgromadź zapas potrzebnych ci lekarstw,
- mocne obuwie.

Przygotuj się, aby być samowystarczalnym przez okres 3 dni i zdolnym do pomocy sobie i innym.

Poproś krewnych lub znajomych zamieszkałych na terenach bezpiecznych, by służyli jako miejsce kontaktu dla Twojej rodziny.

Upewnij się, czy wszyscy jej członkowie znają adresy i telefony osób kontaktowych.

Zapoznaj rodzinę, jak zabezpiecza się mieszkanie, dom, obojście przed powodzią i grabieżą.

Naucz członków rodziny kiedy i w jaki sposób należy wyłączyć dopływ gazu, prądu oraz wody.

Wyjaśnij dzieciom kiedy i w jaki sposób należy skontaktować się z Policją, Strażą Pożarną.

W czasie powodzi

Postępuj zgodnie z treścią komunikatów - nie zwlekaj !!!

- W przypadku niebezpieczeństwa natychmiast przemieszczaj się na wyżej położone tereny (miejsca). Pamiętaj o zabraniu swojego „zestawu awaryjnego”. Jeżeli władze lokalne ogłoszą ewakuację z terenów zagrożonych, bądź przygotowany na nią wraz z rodziną. Pamiętaj także o swoich zwierzętach.

Konieczne zabierz ze sobą:

- dokumenty tożsamości,
 - środki higieny osobistej,
 - koc lub śpiwór,
 - żywność na 3 dni,
 - podręczny bagaż,
 - zażywane regularnie lekarstwa.
- Dobrze jest mieć ustalone zasady sygnalizacji na wypadek różnych potrzeb, np.:
kolor **BIAŁY** - potrzeba ewakuacji;
kolor **CZERWONY** - potrzeba żywności i wody;
kolor **NIEBIESKI** - potrzeba pomocy medycznej.
 - Jeżeli powódź zaskoczyła cię poza miejscem zamieszkania, przenieś się w miarę możliwości na wyżej położony teren.
 - Unikaj wchodzenia do wody powodziowej - płynąca szybko woda może zbić cię z nóg.
 - Jeżeli powódź zaskoczyła cię w trakcie jazdy samochodem, nie wjeżdżaj w zalane rejony.
 - Jeżeli silnik twojego samochodu ulegnie zalaniu, zostaw go w miejscu awarii i natychmiast przenieś się na wyżej położony teren.

Po powodzi

Niebezpieczeństwo związane z powodzią nie kończy się wraz z cofaniem się wody. Nie wracaj do miejsca zamieszkania dopóki nie uzyskasz pozwolenia miejscowych władz.

- Jak najdłużej pozostań poza zasięgiem wód powodziowych, gdyż mogą być skażone np. produktami ropopochodnymi, nie oczyszczonymi ściekami, bakteriami chorobotwórczymi itp. Nie używaj ich do picia ! Mogą być one również pod napięciem z uszkodzonych linii energetycznych napowietrznych lub podziemnych.

- Bądź ostrożny, gdy wjeżdżasz na tereny dotknięte powodzią. Drogi mogą być osłabione i mogą nie wytrzymać ciężaru Twojego samochodu (ciągnika), czy innego pojazdu.
- Nie dotykaj i nie zbliżaj się do żadnych urządzeń energetycznych. W czasie powodzi zalane stacje transformatorowe, zerwane przewody, słupy i kable energetyczne mogą stanowić zagrożenie dla twojego życia. Jeżeli zauważysz ewentualne zagrożenie, natychmiast powiadom o tym Pogotowie Energetyczne. Bezpośrednio przez zalaniem wyłącz bezpieczniki.
- Miej zawsze włączone radio w celu uzyskania informacji lokalnych dotyczących udzielanej pomocy, tj. zaopatrzenia w żywność i wodę zdatną do picia i użytku ogólnego. Zwracaj uwagę na zdrowie i bezpieczeństwo Twoje i Twojej rodziny. Często myj ręce mydłem w czystej wodzie, jeśli miałeś kontakt z wodami powodziowymi.
- **Pamiętaj o wspomoczeniu swoich sąsiadów, którzy mogą potrzebować specjalnej pomocy przy małych dzieciach, starszych lub przy niepełnosprawnych osobach.**
- **Wyrzuć żywność (łącznie z puszkowaną), która miała kontakt z wodami powodziowymi.**
- Poinformuj odpowiednie służby o zerwanych liniach energetycznych, nieszczelności rurociągu gazowego lub o innych zagrożeniach występujących na Twoim terenie.
- **Wkraczając do zalanego uprzednio pomieszczenia zachowaj maksymalną ostrożność.**
- Pamiętaj o założeniu mocnego obuwia.
- Sprawdź, czy fundamenty Twego domu nie mają pęknięć, aby upewnić się, że budynek nie grozi zawaleniem. Uważaj na poluzowane tynki, sufity.
- Zrób zdjęcia zastanych zniszczeń - zarówno budynku, jak i wyposażenia.
- Mieszkanie i wszystkie sprzęty, które przydatne są do dalszego użytkowania, trzeba zdezynfekować, gdyż naniesiony muł zawiera duże ilości grzybów i bakterii chorobotwórczych, które zagrażają zdrowiu ludzi i zwierząt.
- Przygotuj do wymiany podłogi i mury, które nasiąkły wodami powodziowymi.
- **Odpompuj zalane piwnice stopniowo** - około 1/3 pierwotnego poziomu wody dziennie - **w celu uniknięcia zniszczenia struktury fundamentów.**
- **Dopilnuj, aby instalacje domowe: elektryczne, gazowe i wodno-kanalizacyjne zostały sprawdzone przez fachowców i ewentualnie naprawione przed ich ponownym użytkowaniem.**
- Jeżeli byłeś ubezpieczony przed powodzią, skontaktuj się z firmą ubezpieczeniową, aby uniknąć nieporozumień z odszkodowaniami.

Sprawdź instalacje w swoim domu

Sprawdź uszkodzenia instalacji gazowej – jeżeli czujesz ulatniający się gaz lub słyszysz „syczący” dźwięk, natychmiast otwórz okno i opuść budynek. Jeżeli jest to możliwe zakręć zewnętrzny zawór gazu i zadzwoń do Pogotowia Gazowego z najbliższego aparatu telefonicznego.

Sprawdź uszkodzenia instalacji elektrycznej – jeżeli zauważysz iskry lub uszkodzone (spalone) przewody, poczujesz zapach palącej się izolacji, natychmiast odetnij dopływ energii elektrycznej. Jeżeli dostęp do wyłącznika energii jest utrudniony (np. musisz wejść do wody) wezwij Pogotowie Energetyczne.

Sprawdź uszkodzenia instalacji sanitarnej i wodnej – jeżeli podejrzewasz, że instalacja sanitarna w twoim domu mogła ulec uszkodzeniu, unikaj używania toalety i wezwij hydraulika. Również każde zauważone przez siebie uszkodzenie instalacji wodociągowej powinno zostać zgłoszone do Nadzorca obiektu lub Zakładu administrującego wodociągami.

Informacje o stanie zagrożenia przekazywane będą w postaci:

- komunikatów nadawanych przez megafony ruchome,
- sygnałów dźwiękowych ciągłych trwających 3 minuty, emitowanych za pomocą syren alarmowych.

TYMCZASOWE OSŁONY Z WORKÓW Z PIASKIEM

Można starać się zabezpieczyć dom przed dostaniem się wody do środka budując tymczasowe osłony z worków wypełnionych piaskiem. Aby takie zapory spełniły swoje zadanie, należy przestrzegać zasad podanych niżej.

- Przed położeniem pierwszej warstwy worków należy zdjąć darń i wykopać rów wiążący zaporę z gruntem o głębokości jednego worka (leżącego) i szerokości dwóch worków.
- Worki należy napełniać gliną, piaskiem lub mułem tylko do połowy.
- Nie jest konieczne wiązanie lub zszywanie worków, ale należy pamiętać, żeby otwarte końce worków były skierowane w górę rzeki.

Nie napełnioną, luźną część worka należy położyć tak, by przykrył ją następny worek (rys. poniżej).

- Po ułożeniu każdego worka należy go dobrze ubić, tak, by dokładnie wypełnił wszystkie wolne przestrzenie.
- Układając następną warstwę należy zmienić kierunek układania worków, np. jeśli w dolnej warstwie worki układane były dłuższymi bokami wzdłuż osi zapory, to w następnej warstwie dłuższe boki worków powinny być do niej prostopadłe.

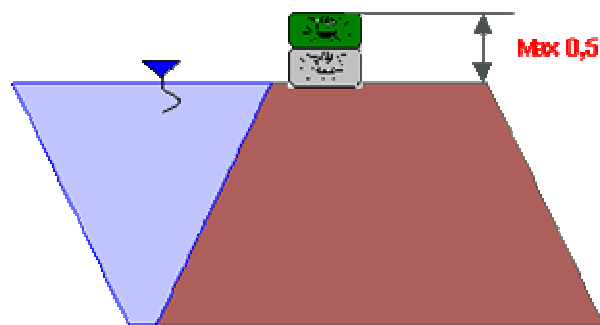
Zapora z worków powinna mieć przy podstawie szerokość równą przynajmniej jej trzem wysokościami.

Zaleca się stosowanie worków jutowych lub nylonowych (takie, jakie stosuje się w rolnictwie), o szerokości ok. 50 cm i długości ok. 80 cm. Niedopuszczalne jest stosowanie worków papierowych, worków na śmieci, toreb foliowych lub innego rodzaju reklamówek.

Zabezpieczenie przed przelaniem się wody przez koronę

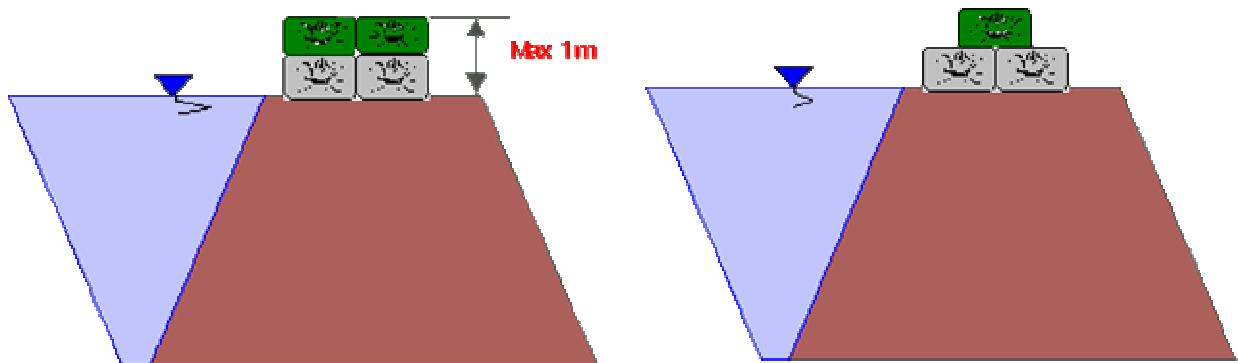
Zabezpieczenie przed przelaniem się wody przez koronę polega głównie na podwyższeniu korony, a o przyjęciu sposobu zabezpieczenia decydują:

- materiały będące do dyspozycji;
- spodziewane wielkości przyboru wody.

Podstawową zasadą przy układaniu worków na koronie wału jest to, aby ułożone worki znajdowały się jak najbliżej krawędzi korony od strony wody.

Podwyższenie wału workami ułożonymi w jednym ciągu stosujemy kiedy wysokość przelewającej się wody przez koronę wału jest niewielka, a umocnienie z worków nie będzie przekraczało 0,5 m.

Gdy wysokość przelewającej się wody będzie wyższa, wtedy należy stosować dwa ciągi lub więcej ułożone w mur lub piramidę. Ciągi sąsiadujące ze sobą należy układać w sposób mijankowy, aby zwiększyć szczelność. Wysokość tego zabezpieczenia nie powinno przekraczać 1,5 m.

W przypadku szczególnego zagrożenia zdrowia należy zadzwonić pod numer alarmowy 112.

W przypadku problemów i doraźnych potrzeb pomocą Państwu:

Państwowa Straż Pożarna – tel. **998** lub **032 231 18 85**.

Policja – tel. **997** lub **032 339 93 16**.

Pogotowie Ratunkowe – tel. **999** lub **032 231 20 50**.

Pogotowie Energetyczne – tel. **991** lub **032 303 09 91**.

Pogotowie Gazowe – tel. **992** lub **032 231 34 33**.

Pogotowie Wodociągowe – tel. **994** lub **032 231 49 82**.

Zakład Budżetowy Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej – tel. **032 230 32 63**.

Ośrodek Pomocy Społecznej – tel. **032 230 31 52**.

Urząd Gminy Rudziniec – tel. **032 400 07 00** lub **032 400 07 23**.

Należy bezwzględnie stosować się do poleceń służb, zachować spokój i rozsądek.

SŁOWNICZEK

Ciek – pojęcie dotyczące wszystkich wód będących w ruchu pod wpływem sił ciężkości, płynących w korytach naturalnych lub sztucznych, stale lub okresowo.

Fala wezbraniowa – fala powstająca w korycie rzeki w trakcie wezbrania, mająca wyraźny początek, fazę wznoszenia, punkt kulminacyjny i fazę opadania.

Ilościowa prognoza opadu – prognoza wysokości opadu (wysokość słupa wody) dla określonego przedziału czasu.

Komunikat hydrologiczny – komunikat hydrologiczny charakteryzuje bieżącą sytuację hydrologiczno-meteorologiczną oraz przewidywany jej rozwój w określonym przedziale czasu. W okresie zagrożenia powodziowego przygotowany jest w cyklu 3-godzinnym i zawiera dane o wzrostach stanu wody w rzekach, opadach atmosferycznych w przedziałach 3-, 6- lub 12-godzinnych oraz prognozy.

Kulminacja wezbrania – najwyższy stan lub przepływ wody w rzece podczas wezbrania.

Łata wodowskazowa – wyskalowana listwa używana do pomiaru stanu wody (poziomu zwierciadła wody) w korycie cieku, zbiorniku, jeziorze itp.

Natężenie opadu – jest to ilość opadu w milimetrach [mm] w określonym czasie, zazwyczaj w ciągu 1 godziny. Według Chomicza (1951) opad o natężeniu 5 mm/h to deszcz zwykły, o natężeniu od 5 do 10

mm/h - deszcz silny, o natężeniu od 10 do 45 mm/h - deszcz ulewny a o natężeniu od 45 do 120 mm/h - deszcz nawalny.

Obszary zalewowe – obszary położone wzdłuż koryta rzeki, brzegów jezior, zbiorników, morza, zalewane wodą okresowo w czasie wezbrań.

Ochrona przeciwpowodziowa – zespół działań mających na celu ograniczenie strat powodziowych. Poczynania te mają charakter zabiegów technicznych oraz nietechnicznych. Pierwsze polegają na ograniczaniu wielkości fali powodziowej oraz jej zasięgu przestrzennego przy pomocy zbiorników retencyjnych, kanałów ulgi, polderów i obwałowań. Drugie - na edukowaniu mieszkańców terenów potencjalnie zagrożonych powodzią, stosowaniu systemów wczesnego ostrzegania, jak również specjalnych rodzajów ubezpieczeń.

Ostrzeżenie – informuje o miejscu i czasie wystąpienia zagrożenia, jednak bez bliższych charakterystyk ilościowych zjawiska. W zależności od rodzaju zagrożenia i sytuacji hydrologicznej czas uprzedzenia zmienia się z jednego do kilku dni.

Podtopienie – lokalne zalanie terenów w wyniku dużych opadów deszczu, wypełnienia retencji powierzchniowej, spływu wody po powierzchni gruntu lub przesiąkania wałów podczas powodzi.

Powódź – wezbranie, w wyniku którego wody cieku wodnego, po przekroczeniu stanu brzegowego lub przerwaniu wałów zalewają dolinę zagrażając ludziom, powodując straty społeczne, ekonomiczne i przyrodnicze.

Stan alarmowy – jest to taki stan napełnienia koryta, przy którym woda zaczyna zagrażać obszarom zagospodarowanym i budowiom wodnym. Osiągnięcie stanu alarmowego jest podstawą ogłoszenia alarmu powodziowego. Wysokość takiego stanu (w centymetrach) ustalana jest przez właściwy urząd administracji wodnej w porozumieniu z lokalnymi władzami samorządowymi Instytutem Meteorologii i Gospodarki Wodnej. Zwykle stan ten leży w pobliżu wody brzegowej lub nieco poniżej zwyczajnej wielkiej wody.

Stan ostrzegawczy – układa się poniżej stanu alarmowego, a po jego przekroczeniu ogłaszane jest pogotowie powodziowe. Wielkość różnicy pomiędzy stanem ostrzegawczym i alarmowym zależy od charakteru rzeki i przeciętnej szybkości przyboru wody.

Środki ochrony przed powodzią – dzielą się na środki ochrony czynnej (zbiorniki przeciwpowodziowe, retencyjne przygotowanie dorzecza) i biernej (obwałowania, regulacja rzek, kanały ulgi).

Teren zalewowy – obszar zalewany czasowo przez wodę, gdy przepływ rzeki podczas wezbrania przekracza pojemność koryta lub jest konsekwencją spiętrzenia wody w dole rzeki.

Wał przeciwpowodziowy – sztuczne usypisko w kształcie pryzmy, o znacznej długości, wznoszone wzdłuż rzeki dla ochrony obszarów zalewowych.

Wezbranie – wzrost stanu wody w rzece wywołany zwiększonym dopływem wody do koryta lub utrudnionym odpływem.

Woda brzegowa – maksymalny przepływ mieszczący się w korycie cieku bez wylewu wody na przyległe tereny.

Zagrożenie powodziowe – stan zagrożenia w terenach o określonym poziomie zagospodarowania, na których występują zalewy powodziowe, wywołane wezbraniem wody, przekraczającym pojemność koryta cieku czy zbiornika.

Zarządzanie kryzysowe – struktury organizacyjne oraz działania mające na celu zminimalizowanie prawdopodobieństwa wystąpienia strat, uzyskanie kontroli nad kryzysem oraz minimalizację skutków kryzysu.

Zasady gospodarki zbiornikowej – zasady magazynowania wody w zbiorniku retencyjnym i jej wypuszczania w celu zaspokojenia potrzeb energetycznych, ochrony przeciw- powodziowej, alimentacji wody i in.

Zbiornik przeciwpowodziowy – zbiornik wodny utrzymujący określoną rezerwę powodziową, w celu czasowego zatrzymywania części objętości fali powodziowej, opróżniany natychmiast, gdy warunki poniżej na to pozwalają.

Do opracowania poradnika wykorzystano materiały:
Śląskiego Urzędu Wojewódzkiego,
Instytutu Meteorologii i Gospodarki Wodnej.
Poradnik opracowano w Urzędzie Gminy Rudziniec
ul. Gliwicka 26
44-160 Rudziniec
tel./fax: 032 400 07 23
e-mail: oc@rudziniec.pl
Rudziniec, lipiec 2007